

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 13/1999 vp

Hallituksen esitys metsästyslain 87 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 10 päivänä marraskuuta 1999 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen metsästyslain 87 §:n muuttamisesta (HE 59/1999 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavana

- metsästysneuvos Seppo Mattila, maa- ja metsätalousministeriö

- erikoistutkija Ilpo Kojola, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
- ympäristölakimies Kurt Hemnell, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
- toiminnanjohtaja Juha Kairikko, Suomen Metsästäjäliitto
- toiminnanjohtaja Juha-Pekka Ripatti, Metsästäjien Keskusjärjestö.

Lisäksi Metsähallitus, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos sekä Suomen Kuntaliitto ovat antaneet kirjalliset asiantuntijalausunnot.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan metsästyslakiin lisättäväksi säännös, jonka mukaan petoeläinten ihmiselle ja voimassa olevan sääntelyn lisäksi myös muulle kuin eläintenpitoon tarkoitettulle irtai-

melle omaisuudelle aiheuttama vahinko voidaan korvata valtion varoista.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2000 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta toteaa, että eläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta säädetään metsästyslain 87 §:ssä. Riistaeläimiin kuuluvien hirvieläinten sekä karhun, suden, ahman, ilveksen, hallin ja itämeren norpan maataloudelle, metsätaloudelle, kalastukselle, liikenteelle sekä kotieläimille ja viljellyille eläimille aiheuttamat vahingot korvataan talousarvion rajoissa valtion varoista.

Erityisestä syystä voidaan asetuksella säätää, että valtion varoista korvataan muunkin riistaeläimen aiheuttamat vahingot.

Esityksen perusteluissa on todettu, että petoeläinten aiheuttamia vahinkoja on korvattu vuonna 1998 momentilta 30.41.42 (Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen) 6 575 400 markkaa. Suurimmat korvaukset on maksettu ahmojen poroille aiheuttamista vahin-

goista. Perusteluista käy myös ilmi, että kotkien poroille aiheuttamien vahinkojen määrä on viime vuosina ollut nousussa. Vuonna 1997 kotkavahinkojen määrä oli jo yhtä suuri kuin karhujen aiheuttamat vahingot.

Valiokunnalle toimitetun selvityksen mukaan karhukannan vähimmäisrunsaus kasvoi vuosina 1978—1998 noin 300:sta 790:een yksilöön. Kannan vuotuinen nettokasvu oli keskimäärin 5 prosenttia ja metsästyspoistuma 10 prosenttia. Uusimman tutkimustiedon valossa karhukanta kannan ydinalueilla kasvaa ilman metsästystä jopa 15 prosenttia vuodessa, mikä on mahdollista Venäjältä edelleen tapahtuvan karhukannan siirtymisen johdosta. Karhukannasta elelee poronhoitoalueella noin 20 prosenttia, Kainuun (poronhoitoalueen ulkopuolinen osa), Pohjois-Karjalan ja Kymin riistanhoitopiirien alueella yhteensä 44 prosenttia, Etelä- ja Pohjois-Savon sekä Keski-Suomen riistanhoitopiireissä yhteensä 24 prosenttia ja muun Suomen alueella 12 prosenttia. Selvityksen mukaan maamme susikanta on myös hienoisessa kasvussa. Ahmakan takin runsastui vuosina 1978—1998 noin 40:stä 120:een yksilöön, kannan vuotuisen nettokasvun ollessa keskimäärin 5 prosenttia. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta kiinnittääkin huomiota petoeläinkantojen kasvuun ja erityisesti siihen, että kannoissa on havaittavissa alueellisia keskittyviä. Ahmoja on lisäksi siirtoistutettu läntiseen Suomeen, jossa lajia ei ole enää aikoihin esiintynyt sukupuuttoon metsästämisen takia. Valiokunta pitää tärkeänä, että vahinkoja estettäessä kantojen runsauteen tulee vaikuttaa riittävästi myös metsästyksellä koko maassa. Tämä edellyttää vaikuttamista EU:n säännöksiin siten, että ne ottavat riittävästi huomioon maamme erityispiirteet petoeläinkantojen osalta.

Esityksessä ehdotetaan metsästyslain 87 §:ään sisältyvää valtuutta vahingonkorvauksen suorittamiseen laajennettavaksi. Korvattavien vahinkojen piiriin tulisivat aikaisemman lisäksi kaikki muutkin suurpetojen ihmiselle ja irtaimelle omaisuudelle aiheuttamat vahingot. Korvaukset maksettaisiin valtion talousarvion rajoissa. Nykyisinkin metsästyslain nojalla korva-

taan vahinkoja vain siltä osin kuin vahingoista ei saada korvausta muun lainsäädännön tai vakuutuksen nojalla. Siten korvausjärjestelmää sovelletaan toissijaisesti ja muita korvausjärjestelmiä täydentäen. Tämä koskisi myös ehdotettua henkilövahinkojen korvaamista.

Voimassa olevassa metsästyslain 87 §:ssä tarkoitettujen korvausten myöntämisestä ja maksamisesta säädetään valtioneuvoston päätöksessä petoeläinvahinkojen korvaamisesta (1367/1997). Valtioneuvoston päätös ei perustu suoraan metsästyslakiin, vaan se on annettu aikaisempaa säädösmenettelyä noudattaen valtion talousarviossa osoitettujen varojen käyttämistä varten. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan valtioneuvoston päätökseen sisältyvät korvausten myöntämisestä ja maksamista koskevat säännökset on tarkoitus siirtää lainmuutoksen jälkeen asetustasolle. Vaikka metsästyslain 91 §:ssä on sinänsä asetuksenantovaltuus, joka oikeuttaa antamaan asetuksella tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta, valiokunta ehdottaa kuitenkin jäljempänä selvyiden vuoksi pykälään lisättäväksi säännökset siitä, että korvausten myöntämisen ja maksamisen perusteista säädetään tarkemmin asetuksella.

Valiokunnalle toimitetun selvityksen mukaan asetukseen tulevat säännökset on tarkoitus laatia pitkälti kumottavassa valtioneuvoston päätöksessä esitettyjen periaatteiden mukaisesti. Määritelmässä olisi kuitenkin uutta henkilövahinkojen määrittäminen. Se noudattaisi sisällöltään vahingonkorvausoikeudessamme yleisesti omaksuttua henkilövahingon käsitettä. Henkilövahinkojen lisäksi korvausten piiriin tulisivat kuulumaan petoeläinten moottoriajoneuvoille aiheuttamat vahingot. Maataloudelle aiheutuneina vahinkoina korvattaisiin kotieläimille, viljelyille eläimille, erilaisille viljelyksille ja taimistoille aiheutetut vahingot samoin kuin kootulle sadolle ja hunajasadolle aiheutetut vahingot. Lisäksi korvattavien irtaimistovahinkojen piiriin liitettäisiin muukin eloton irtaimisto, mikä käytännössä merkitsisi sitä, että kaikki petoeläinten vahingoittama irtaimisto voitaisiin periaatteessa korvata valtion varoista, mikäli sen käypä arvo olisi vahinkohetkellä vähintään

1 000 mk. Porovahinkojen korvaaminen on tarkoitus säilyttää aikaisempien säännösten mukaisena.

Henkilö- ja ajoneuvovahinkojen korvaamisen edellytyksenä olisi vahinkoilmoituksen tekeminen poliisille ja poliisin tekemä vahinkopaikkatutkimus kuulusteluineen sekä vahinkoilmoituslomakkeen täyttäminen. Petovahinkojen korvaamista koskeva hakemus voitaisiin jättää paikalliselle poliisiviranomaiselle, joka voisi toimittaa sen liitteineen edelleen Valtiokonttorille. Käytännössä tämä menettely edesauttaisi mahdollisimman täydellisten korvaushakemusten saamista käsittelyyn ja nopeuttaisi siten myös korvausten saamista.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä edellä esitetyin huomautuksin ja jäljempänä esitettävien muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

87 §. Valiokunta toteaa, että metsästyslaki ei sisällä säännöksiä siitä, missä korvausten maksamisen perusteet tulee määritellä. Nykyisin ne määritellään valtioneuvoston päätöksessä petolainvahinkojen korvaamisesta ja tarkoituksena

on, että ne siirretään asetukseen. Vaikka metsästyslain 91 §:ssä on asetuksenantovaltuus, joka oikeuttaa antamaan asetuksella tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta, valiokunta ehdottaa selvyuden vuoksi, että pykälän uudeksi 2 momentiksi otetaan säännös, jonka mukaan korvausten myöntämisen ja maksamisen perusteista säädetään tarkemmin asetuksella.

Voimaantulosäännös. Valiokunta toteaa, että lainmuutoksen jälkeen voitaisiin korvata vain sellaiset henkilövahingot, joita suurpedot ovat aiheuttaneet lain voimaantulon jälkeen. Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät sellaiset henkilövahingot, jotka ovat syntyneet ennen lainmuutoksen voimaantuloa. Näin ollen korvausta ei voitaisi metsästyslain nojalla maksaa eräistä viime aikoina jo tapahtuneista henkilövahingoista. Valiokunta katsoo kohtuussyistä, että näissäkin tapauksissa vahingot tulee korvata jälkikäteen valtion varoista. Valiokunta ehdottaakin voimaantulosäännöstä tarkistettavaksi siten, että kyseiset vahingot voidaan korvata.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

Laki

metsästyslain 87 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun metsästyslain (615/1993) 87 § seuraavasti:

87 §

Eläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen

(1 mom. kuten HE)

Asetuksella annetaan tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen korvausten maksamisen perusteista ja niiden myöntämisessä nou-

datettavasta menettelystä sekä perusteettomasti maksettujen korvausten takaisin perimisestä. (Uusi 2 mom.)

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten HE)

MmVM 13/1999 vp — HE 59/1999 vp

Ennen lain voimaantuloa syntyneet karhun, lousarvion rajoissa valtion varoista, jos vahin- suden, ahman ja ilveksen aiheuttamat henkilöva- ko on aiheutunut 1 päivänä kesäkuuta 1998 tai hingot voidaan korvata tämän lain nojalla ta- sen jälkeen. (Uusi 2 mom.)

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Timo Kalli /kesk	Jari Koskinen /kok
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Lauri Kähkönen /sd
jäs.	Hannu Aho /kesk	Esa Lahtela /sd
	Nils-Anders Granvik /r	Eero Lämsä /kesk
	Pertti Hemmilä /kok	Pertti Mäki-Hakola /kok
	Matti Kangas /vas	Olli Nepponen /kok
	Tapio Karjalainen /sd	Erkki Pulliainen /vihr
	Marja-Leena Kemppainen /skl	Unto Valpas /vas.
	Katri Komi /kesk	